

Alusta alkaen 25

24.4.2008 Savonlinnan Tuomiokirkko

1 Moos 19

Paetkaa Sodomasta!

Edellisessä luvussa Abraham on tinkinyt Herran kanssa ja saanut hänet suostumaan siihen, että hän ei hävittäisi Sodomian kaupunkia, jos siellä olisi kymmenen hurskasta ihmistä. Suostuttuaan tähän tinkaan Herran kolme enkeliä lähtevät Abrahamin leiristä kohti Sodoma. Seuraa kertomus kauheasta tuhosta.

Luther sanoi selitysteoksessaan, että hän ei mielellään saarnaa tällaisesta. Silti hän oli sitä mieltä, että myös tätä oli saarnattava. Luther ottaa tässä yhteydessä esiin profeerra Hesekielin kirjan luvun 13. Siinä profeetta puhuu valheellista ennustajista:

"He ovat johtaneet minun kansaani harhaan. He ovat vakuuttaneet: 'Rauha', vaikka rauhaa ei ole. Kun kansa on rakentanut suojamuurin, he ovat valkaisseet sen kalkilla. Sen tähden sano noille kalkitsijoille: 'Muurinne sortuu.' Kun tulee rankkasade, kun rakeet pieksävät maata ja puhkeaa raivoisa myrsky, silloin se sortuu, ja teiltä kysytään: 'Missä on kalkki, jolla muurin valkaisitte?' ...

"Te olette tehneet väärin, olette tuottaneet murhetta vanhurskaalle, jolle minä en murhetta antanut, mutta jumalatonta te olette rohkaisseet, niin että hän ei käänny pahalta tieltään eikä pelastu tuholta. Sen tähden teiltä loppuvat tyhjät näkyne, enää te ette esitä ennustuksianne. Minä pelastan kansani teidän käsistänne. Niin te tulette tietämään, että minä olen Herra." (Hes 13:10-23)

Väärä varmuus

Väistämättä tulee mieleen nyky –Suomen kirkollisessa elämässä melko yleinen väite, että kadotusta ei ole lainkaan olemassa. Sillä yritetään tehdä kristinuskosta hyväksyttävämpää yleisen mielipiteen silmissä. Kadotus ja Jumalan tuomio toki ovatkin kauhistuttavia asioita, joista on puhuttava varovasti. Mutta ei niistä selviä sillä, että ne kielletään. Kadotuksen kauhuista pelastutaan, ei kadotuksen olemassaolon kieltämisellä, vaan sillä että opetetaan Kristuksen voittaneen kadotuksen kuolemallaan ja ylösnousemuksellaan. Jos muuta yritetään yleisen mielipiteen suosion saavuttamiseksi, on kyse siitä, mistä jo Hesekiel varotti:

Te punotte taikanauhoja ihmisten ranteisiin, te ompelette taikahuntuja niin pienille kuin suurille ja yritätte saada ihmiset ansaan. Osan kansastani te haluatte tappaa, osan antaisitte jäädä eloon, sen mukaan kuin teille parhaiten sopii. Oman kansani edessä te olette häpäisseet minut parista kourallisesta ohria ja muutamasta leivänkannikasta. e olette tappaneet ihmisiä, joiden ei olisi pitänyt kuolla, ja jättäneet henkiin toisia, jotka olisivat ansainneet kuoleman. Sen te olette saaneet aikaan, kun olette valehdelleet kansalleni, joka mielellään kuuntelee valheita.

"Sen tähden sanoo Herra Jumala: Minä käyn kiinni noihin nauhoihin, joilla te pyydystätte ihmisiä, minä revin ne heidän käsivarsistaan ja vapautan kaikki

pyydystämänne. Minä revin hunnut ja pelastan kansani teidän käsistänne, ettekä te enää saa sitä pyydyksiinne. Niin te tulette tietämään, että minä olen Herra. (Hes 13:18-21)

Enkelit saapuvat Sodomaan

Mennään kuitenkin 1 Moos 19. luvun kertomukseen.

Kun enkelit saapuivat illan suussa Sodomaan, oli Loot istumassa kaupunginportin aukiolla. Heidät nähdessään hän nousi, meni heitä vastaan, heittäytyi kasvoilleen maahan ja tervehti heitä sanoen: "Tulkaa, herrani, minun matalaan majaan yöksi, niin voitte pestä matkan pölyt jaloistanne. Heti aamusta voitte sitten jatkaa matkaanne." He vastasivat: "Ei, me yövyimme ulkosalla." Mutta Loot pyyteli heitä hartaasti, kunnes he lähtivät hänen mukaansa ja tulivat hänen kotiinsa. Hän valmisti heille runsaan aterian ja leipoi happamattomia leipiä, ja he söivät. (1 Moos 19:1-3)

Loot on hyvin vieraanvarainen. Hän näkee kaupungin portilla muukalaisia ja tarjoaa näille heti yösijaa. Luultavasti hänkään, Abrahamin tavoin, ei aluksi tunnistanut, että muukalaiset olivat Jumalan lähettiläitä. Hän osoitti muukalaisille normaalisti kuuluvaa vieraanvaraisuutta, ruokaa ja mahdollisuutta jalkojen pesuun ja lepoon.

Sodoman törkeys käy ilmeiseksi

Ilmeisesti Lootin vieraanvaraisuuden takana oli muutakin. Hän tiesi Sodoman kaupunkilaisista, että muukalaisten ei olisi hyvä jäädä kaupungille yöksi. Siksi hän lähes pakotti estelevät muukalaiset kotiinsa yöksi.

Ennen kuin he olivat asettuneet levolle, kokoontuivat talon eteen Sodoman asukkaat, kaupungin kaikki miehet, niin nuoret kuin vanhatkin. He huusivat Lootia ja sanoivat hänelle: "Missä ovat ne miehet, jotka tulivat tänä iltana luoksesi? Tuo heidät tänne, me haluamme maata heidät!" (1 Moos 19:3-4)

Lootin epäilykset osoittautuvat oikeiksi. Sodoman asukkaat haluavat joukkoraiskata Lootin kotiin tulleet miehet. Sodoman väki oli innostunut siitä, että päästäisiin porukalla tekemään rivoa väkivaltaa syyttömille. Näin he osoittivat, että he olivat hylänneet kaiken inhimillisyyden eikä huuto heidän syntiensä takia ollut turhan takia kiirinyt taivaaseen. Kaupungissa ei totisesti ollut edes kymmentä hurskasta.

Hädissään Loot tekee pöyristyttävän sovintoyrityksen

Loot meni ulos heidän luokseen, mutta sulki oven perässään. Hän sanoi: "Hyvät miehet, älkää sentään tehkö niin paha tekoa. Minulla on kaksi tyttäretä, jotka ovat vielä neitsyitä. Minä tuon heidät teille, saatte tehdä heille mitä haluatte. Mutta näihin miehiin älkää koskeko, sillä he ovat hakeneet suoja minun kattoni alta."

Lootin tarjous on tietysti täysin käsittämätön ja anteeksiantamaton. Kai sitä kuitenkin voi yrittää ymmärtää sillä, että tuohon aikaan naista pidettiin vähäarvoisempana kuin miestä. Ja vieraita pidettiin erityisen arvokkaina. Lisäksi Loot oli aivan poissa tolaltaan, kun koko kaupunki oli

huutamassa hänen ovensa edessä. Hän menee itse ulos ja yrittää rauhoittaa sodomalaisia käsittämättömällä tarjouksellaan, jota Raamattu ei tietenkään esitä minään esimerkkinä.

Raamattu kertoo ihmissuvun rujoudesta niin rujona kuin se on. Tällaistakin maailmassa on tapahtunut ja tapahtuu edelleen.

He sanoivat: "Pois tieltä! Tuo yksi on tullut muukalaisena tänne asumaan, ja hän pyrkii jo määräilemään meitä. Nyt sinun käy vielä pahemmin kuin noiden miesten!" Ja he kävivät Lootin kimppuun ja ryhtyivät murtamaan ovea. (1 Moos 19:7-8)

Pian pois täältä!

Tässä vaiheessa paljastui, keitä Lootin vieraat oikein olivat:

Mutta miehet, jotka olivat talossa, ojensivat kätensä, vetivät Lootin sisälle ja sulki oven. Taloon pyrkivien miesten silmät he sokaisivat niin, ettei yksikään enää kyennyt löytämään ovea. (1 Moos 19:10-11)

Lootin väki on väliaikaisesti turvassa oven sisäpuolella. Enkelit alkavat pelastusoperaatioon:

Vieraat sanoivat Lootille: "Jos sinulla on täällä kaupungissa vielä joku, vävy tai poika tai tyttäriä tai joku muu läheinen, niin vie heidät täältä pois, sillä me hävitämme tämän paikan. Herra on saanut kuulla niin ankaran valituksen tätä kaupunkia vastaan, että hän on lähettänyt meidät hävittämään sen." Niin Loot lähti puhumaan miehille, jotka olivat kihlanneet hänen tyttärensä, ja sanoi: "Pian pois täältä, pitäkää kiirettä! Herra hävittää tämän kaupungin!" Mutta he vain naureskelivat hänen puheilleen. (1 Moos 19:12-14)

Tuntuu aivan käsittämättömältä, että Lootin vävyt naureskelivat tässä tilanteessa apelleen. Olivathan he nähneet, missä vaarassa perhe oli ollut ja miten ihmeellisesti se oli pelastunut. Ilmeisesti tämä on kerrottu näin kuitenkin esimerkiksi siitä, kuinka hämmästyttävän sokeita ihmiset voivat olla aivan oven edessä odottavalle tuomiolle. Kerrotaanhan Noastakin, että ihmiset naureskelivat hänen puheilleen tulevasta vedenpaisumuksesta. Jeesus opettaa, että samalla tavalla maailmanloppukin kerran saavuttaa katumattomat ihmiset. (Matt 24:36-41)

Kun aamu jo alkoi sarastaa, enkelit kiirehtivät Lootia ja sanoivat: "Lähde heti ja ota mukaasi vaimosi ja kaksi tyttärtäsi, jotka ovat täällä, muuten saat surmasi tämän kaupungin syntitaakan tähden!" Kun hän vieläkin vitkasteli, miehet ottivat kädestä häntä, hänen vaimoaan ja molempia tyttäriään, veivät heidät ulos ja päästivät irti vasta kaupungin ulkopuolella -- Herra oli näet päättänyt säästää heidät. (1 Moos 19:15-16)

Lootin etsikkoaika

Lootilla oli todellinen etsikkoaika. Jumala suorastaan otti häntä kädestä kiinni ja pakolla talutti pois tuhosta ja päästi irti vasta kaupungin ulkopuolella. Vähän vastaavaa tulee mieleen Uuden testamentin puolella seuraavasta Paavalin tekstistä:

Kaiken on saanut aikaan Jumala, joka Kristuksen välityksellä on tehnyt meidän kanssamme sovinnon ja uskonut meille tämän sovituksen viran. Jumala itse teki Kristuksessa sovinnon maailman kanssa eikä lukenut ihmisille viaksi heidän

rikkomuksiaan; meille hän uskoi sovituksen sanan. Me olemme siis Kristuksen lähettäjäitä, ja Jumala puhuu teille meidän kauttamme. Pyydämme Kristuksen puolesta: suostukaa sovintoon Jumalan kanssa. Kristukseen, joka oli puhdas synnistä, Jumala siirsi kaikki meidän syntimme, jotta me hänessä saisimme Jumalan vanhurskauden. (2 Kor 6:18-19)

Paavali on tässä vastaavassa virassa kuin enkelit Lootin kotona Sodomassa: hän on houkuttelemassa meitä pakenemaan tulevaa tuomiota.

Viedessään heitä ulos toinen miehistä sanoi Lootille: "Pakene henkesi edestä! Älä katso taaksesi äläkä pysähdy ennen kuin olet päässyt pois tältä tasangolta. Pakene vuoristoon, muuten olet mennyttä."

Taakse ei saanut katsoa. Pysähtyä ei saanut. Tässäkin on varmaan jotain vertauskuvallista opittavaa. Koko maailmaa ei voi pelastaa. Kaikkia ihmisiä ei voi saada vakuutetuiksi Kristuksen totuudesta. Mutta tämä ei saa aiheuttaa sitä, että kirkko itse jäisi valheen ja kadotuksen alle.

Suunnilleen tällaista saarnaa tätä kohtaa selittäessään Martti Luther. Se on huomionarvoista. Usein Luther nimittäin toisaalta opettaa, että kristityn on kannettava toisten syntejä ja oltava heidän kanssaan siellä missä hekin ovat, ja noudattaa näin Kristuksen esimerkkiä. Mutta Lutherkin tiesi hyvin tarkkaan sen, että Lootin kaltaisessa tapauksessa on paettava ja pelastettava itsensä, sillä jumalaton maailma ei salli itseään pelastettavan. Tästähän jo Lootin vävyt ovat esimerkkinä.

Lootin häpeämätön pyyntörukous

Mutta Loot vastasi hänelle: "Voi ei, herrani! Sinä olet jo osoittanut minulle, palvelijallesi, suurta armoa ja laupeutta, kun sallit minun pitää henkeni. Mutta vuorille minä en uskalla yrittää: pelkään, että tuho saavuttaa minut ja minäkin kuolen. Tuo kaupunki tuolla on niin lähellä, että ehdin paeta sinne, ja se on kovin vähäpätöinen. Sehän on liian mitätön hävitettäväksi; enkö saisi paeta sinne ja silti säilyttää henkeni?" (1 Moos 19:18-20)

Tämä kohta kertoo meille, että rukouksessa on voimaa. Herra antaa vaikuttaa itseensä rukouksilla. Tästähän Jeesuskin puhui, esimerkiksi vertauksessa sitkeästä leskestä, joka väsymättömällä vetoamisella sai väärämielisen tuomarin muuttamaan mielensä – ei siksi, että tuomari olisi halunnut tehdä oikein, vaan siksi, että leski kiusasi häntä jatkuvalla mankumisellaan. Jos väärämielinen tuomari näin heltyy, kuinka oikeamielinen Jumala ei heltyisi.

Häpeämätön pyyntörukous on ratkaisevasti oikeanlaista luodun suhtautumista Luojaansa. Näin on kirjoittanut USA:n luterilaista nykyteologeista kuuluisin ja paras, Robert Jenson.

Mies sanoi: "Minä suostun sinun pyyntöösi vielä tässäkin asiassa enkä tuhoa tuota kaupunkia. Pakene kiireesti sinne, sillä minä en voi tehdä mitään ennen kuin olet siellä." -- Tästä on peräisin kaupungin nimi Soar. (1 Moos 19:21-22)

Jumalan alkuperäinen tahto oli, että myös Soarin kaupunki (nimi tarkoittaa muuten ”vähäpätöinen”) hävitettäisiin Sodomian ja Gomorran aluetta kohtaavassa tuhossa. Mutta Lootin rukous sai Jumalan muuttamaan mielensä. Tästä muistuu mieleen Jaakobin kirjeen 5. luku:

Vanhurskaan rukous on voimallinen, kun se on harras. (Jaak 5:6)

Paavalista kerrotaan Apostolien teoissa, että kun häntä Roomaan kuljettanut laiva joutui haaksirikkoon, enkeli sanoi hänelle: ”Älä pelkää Paavali. Sinä olet vielä seisova keisarin edessä, ja Jumala antaa sinulle sen lahjan, että myös matkatoverisi pelastuvat.” (Apt 27:24)

Jumala ei ole mikään filosofinen täydellisyyden idea. Sellaiseen ei voisi rukouksella vaikuttaa eikä sellainen voisi muuttaa mieltään. Mutta elävä Jumala voi, siitä huolimatta, että hän on Kaikkivaltias, Kaikkihyvä ja Kaikkitietävä. Se, miten tämä on mahdollista, käy yli meidän ymmärryksemme. Siksi tätä asiaa ei ole kerrottukaan uskonfilosofisen väitteen avulla, vaan kertomuksen avulla. Jumala on persoona. Kertomus voi identifioida persoonan vaikka uskonnonfilosofinen väite ei voi.